

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma objavilo je **Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** - DPP Brskovo tek 24. aprila ove godine. A s obzirom na to da je švajcarska kompanija u istraživanja uložila više od 15 miliona eura, pritisak da se rudnik otvori, uprkos protivljenju stanovništva, će vjerovatno biti veliki. Ideja o ponovnom otvaranju [rudnika Brskovo](#) u Mojkovcu datira iz 2010, kada su **Vlada Crne Gore** i australijska kompanija "North Mining" potpisali ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju sulfidne polimetalne rude na period od 30 godina. Od 2010. potpisano je još nekoliko aneksa ugovora, a 2018. australijska kompanija je prenijela vlasnički udio na švajcarsku firmu **Fusion Fund I AG**, koja je nastavila istraživanja te sada želi i da otvori rudnik "[Brskovo mine](#)".

U nacrtu Detaljnog prostornog plana (DPP) navode se tri moguća scenarija. Prvi ne podrazumijeva otvaranje rudnika, već razvoj tog područja u skladu sa namjenama koje su u funkciji turizma, poljoprivrede, arheoloških lokaliteta i spomenika kulture. Drugi predviđa otvaranje rudnika i pravljenje konvencionalnog flotacijskog jalovišta, dok treći, kojem se i daje prednost podrazumijeva otvaranje rudnika sa izgradnjom postrojenja za upravljanje otpadom.

Šta predviđa najrealniji scenario otvaranja rudnika?

Prema nacrtu DPP eksploatacija mineralnih sirovina predviđena je na ležištima Žuta prla i Brskovo gdje će biti površinski kopovi, a prerađivaće se cink, olovo, bakar i ostali prateći sulfidi metala.

Površinski kopovi bi trebalo da budu veličine preko 110ha i dubine po 320 metara.

Eksploatacijom površinskih kopova planirano je i formiranje dva jalovišta, jedno površine 38,68ha i zapremine 64,25 miliona m³, i drugo površine 49,51ha i zapremine 40,84 miliona m³. Poređenja radi, prethodno jalovište pored magistralnog puta u Mojkovcu zauzimalo je površinu od 18ha i imalo zapreminu od 2 miliona m³. Tako će površinski dva jalovišta biti gotovo pet puta veća od onoga u centru grada koje je konačno sanirano 2011. godine.

Predviđena je i izgradnja akumulacije na rijeci Rudnici iznad planiranog površinskog kopa Brskovo i jalovišta tog kopa, te korišćenje vode Rudnice za potrebe tehnoloških procesa obrade rude, ispiranja i slično. Ispuštanje voda sa koncesionog područja u Rudnicu bi se izvodilo nekih 2,5 km prije njenog ušća u Taru.

Podsjetimo, naselje Brskovo se nalazi sjeverno od industrijske zone Mojkovca gdje se nalaze porodična domaćinstva, a prema podacima tu živi 207 punoljetnih građana. Svi oni bi bili iseljeni.

Građanska inicijativa "Zdravi Mojkovac" upozorava: Jedno od 10 najotrovnijih

nalazišta u svijetu

Javna rasprava o Nacrtu Detaljnog prostornog plana za prostor koncesionog područja za eksploataciju mineralnih sirovina i Nacrtu Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je u toku i trajaće do 3. jula. U prostorijama Opštine Mojkovac, 9. maja građani su imali priliku da jasno ukažu na nepravilnosti projekta i uglavnom su izrazili negodavanje zbog mogućnosti da Mojkovac ponovo postane rudarski grad.

Iz građanske inicijative "Zdravi Mojkovac" upozoravaju da bi otvaranjem Brskova došlo do ozbiljnog narušavanja životne sredine, te ugrožavanja zdravlja građana.

Kako navode, DPP Brskovo sadrži ozbiljne nedostatke, što je i ukazano na javnoj raspravi, jer, između ostalog, ne objašnjava mogućnost zagađenja vode, vazduha, zemljišta (do kojih udaljenosti može doći do povećane zagađenosti teškim metalima, koliko zagađenje može biti veće od dozvoljenih vrijednosti, kako se može odraziti na zdravlje ljudi, ekonomske aktivnosti itd).

Nije jasno ni kakve mogu biti posljedice po kvalitet vode rijeke Tare, kao zaštićenog prirodnog područja (prijetnju njenom UNESCO statusu), kao ni posljedice po nacionalne parkove "Durmitor" i "Biogradska gora".

Ne zna se, kažu, ni kolika je opasnost od pojave kisjelih kiša i uticaja na šumske ekosisteme u bližoj ili daljoj okolini, jer se radi o rudama bogatim sumporom. Nije jasno navedeno ni kakve opasnosti prijete povezane sa hemijskim i mineralološkim sastavom ruda u koncesionom području.

A nije objašnjeno ni kako će otvaranje rudnika imati uticaja na poljoprivredu, kao i razvoj turizma s obzirom na to da je u toku izgradnja ski centra Žarski.

Iako se, navode, pominje postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, plan jasno ostavlja mogućnost ispuštanja svih voda u rijeku Rudnicu, odnosno Taru, što bi moglo imati negativan uticaj na kvalitet njene vode nizvodno od Mojkovca.

"Planirani otvoreni kop Brskovo, što se naravno tek ovlaš pominje u Nacrtu izvještaja i to kroz objašnjenje uticaja oksidacije na kvalitet odnosno zagađenje voda, je izuzetno toksičnog karaktera sa PH vrijednostima 2-3 što predstavlja visoku kisjelost i time ga svrstava u jedan od 10 najotrovnijih nalazišta u svijetu. U DPP Brskovo se nigdje ne pominje ni šta će se raditi sa cinabaritom odnosno živom, koja je sastavni dio svih rudnih pojava ovog područja", navode iz Inicijative "Zdravi Mojkovac".

Podsjećaju da je devedestih godina rađena zdravstvena studija koja je pokazala da je broj oboljelih od kancera pluća i želuca u Mojkovcu, zbog prisustva teških metala u vazduhu, zemljištu i vodi nošenih vjetrovima sa bivšeg otvorenog kopa Brskovo i jalovišta u centru grada, petostruko veći od prosjeka u Crnoj Gori.

“Ukoliko uzmemo u obzir da vjetar donosi pijesak i prašinu iz Sahare, kako možemo i pomisliti da neće nositi prašinu, punu čestica teških i kancerogenih metala, sa površinskih kopova ne samo niz dolinu Tare, već i u okolne gradove – Bijelo Polje, Kolašin, Berane? I ne samo vjetar, šta ćemo sa pojavom kisjelih kiša koje se javljaju zbog reakcije sumpora sa kiseonikom, na samo 5 km vazdušne linije od Bigradskog jezera i prašume koja ga okružuje? Šta ćemo sa podzemnim i površinskim vodama koje će, procesom oksidacije i korišćenjem hemijskih sredstava za prečišćavanje rude (cijanid i toksične kisjeline), biti zagađene? Niti jedan poljoprivredni proizvod iz Mojkovca neće biti zdrav”, smatraju u Inicijativi.

Tvrde i da se javnosti pokušava plasirati priča da je negodovanje građana političko.

“Važno je da svi građani Crne Gore znaju da se sve ove godine, za vrijeme istraživanja, pričalo kako će to da bude zelena tehnologija posljednje generacije. Onda je 24. aprila pred javnost stavljen dokument DPP Brskovo koji je sve osim bilo kakva zelena tehnologija i tek od tada mi možemo da pročitamo u dokumentima koje je Vlada Crne Gore na predlog investitora odobrila šta se planira i da je ovo ekološki zločin protiv čovječnosti. Dakle, tek od 24. aprila mi znamo šta je plan. Ovo je priča koja prevazilazi sve političke i nacionalne podjele i razlike, ovo je pitanje koje se tiče budućnosti nas i generacija naše djece koje dolaze”, poručuju iz Inicijative.

Oni su se obratili i Ministarstvu kapitalnih investicija, tražeći da se raskine ugovor sa švajcarskom kompanijom, a kako tvrde, stekli su se uslovi da se ugovor raskine bez bilo kakvih finansijskih obaveza.

Šta kažu iz kompanije “Tara resources” koja je dosad u projekat uložila više od 15 miliona?

Namjera kompanije “Tara resources” je da rudnik Brskovo postane jedan od najvećih rudnika cinka u Evropi. Rudnik bi, prema njihovim proračunima, mogao da generiše godišnje prihode od izvoza oko 100 miliona eura, a plaćao bi godišnje koncesijske naknade i poreze od oko deset miliona eura. Njihov plan je da otprilike tri miliona eura godišnje koncesione naknade ide direktno Opštini Mojkovac.

Osim novca iz kompanije tvrde da će zaposliti veliki broj građana, te da očekuju da budu jedan od najvećih poslodavaca u zemlji, sa oko 450 direktnih i 200 indirektnih kreiranih radnih mjesta.

Iz kompanije kažu i da se zalažu za zaštitu životne okoline te da se vode međunarodnim praksama, naročito u upravljanju otpadom i vodom.

U videu ispod pogledajte na koji način predstavljaju odlagalište integrisanog otpada.

Kupovina povjerenja građana?

Kompanija “Tara resources”, odnosno “Brskovo mine” je u proteklom periodu na različite

načine pomagala građanima Mojkovca, kroz donacije i podršku različitim projektima. Tako je ova firma sponzorirala sportiste, donirala računarsku opremu srednjoj školi te stipendirala studente. Takođe su, donacijom od 17.500 eura pružili podršku za unapređenje arheoloških istraživanja srednjovjekovnog grada Brskovo.

Iz inicijative **“Zdravi Mojkovac”** tvrde i da kompanija proteklih dana poziva na sastanke predstavnike lokalne uprave i pojedince koji su se na prethodnoj javnoj raspravi protivili otvaranju rudnika, kako bi im menadžment kompanije „objasnio ono što nijesu razumjeli“. Pitaju nije li to protiv zakona i pokušaj uticaja na javno mnjenje?

Izvor: Radio Televizija Niksic